

VLAAMSE REGULATOR VOOR DE MEDIA

Onafhankelijk toezichthouder voor
de Vlaamse audiovisuele media

KAMER VOOR ONPARTIJDIGHEID EN
BESCHERMING VAN MINDERJARIGEN

ZAAK VAN M.B. t. NV BITES EUROPE

(dossier nr. 2018/363)

BESLISSING nr. 2018/050

18 december 2018

In de zaak van M.B. tegen NV Bites Europe,

De Vlaamse Regulator voor de Media (Kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen), samengesteld uit:

Dhr J. KAMOEN, *voorzitter*,
Mevr L. D'HAENENS, *ondervoorzitter*,
Dhr H. BLOEMEN,
Mevr D. DE POOT,
Mevr F. FIERS,
Dhr L. HELLIN,
Mevr E. LIEVENS,
Dhr R. OTTEN,
Dhr B. STURTEWAGEN,
Dhr H. VAN HUMBEECK,
Dhr T. VAN POPPEL, *leden*,

en Mevr M. VAN LOKEREN, *griffier*,

Na beraadslaging op 18 december 2018,
Neemt op dezelfde datum de volgende beslissing:

FEITEN EN PROCEDURE

1. Op 2 november 2018 heeft M.B., via het online klachtenformulier bij de Vlaamse Regulator voor de Media (hierna: VRM) een klacht ingediend tegen NV Bites Europe (hierna: CAZ), met maatschappelijke zetel Medialaan 1 te 1800 Vilvoorde.

De klacht heeft betrekking op een aankondigingsspot voor Halloween-films die werd uitgezonden op CAZ op 26 oktober 2018 rond 18u, tijdens een onderbreking van het programma 'The A-Team'.

Volgens de klager is het ongepast om tijdens een kindvriendelijk programma fragmenten uit '16+'-horrorfilms te tonen die "*weinig geschikt [zijn] voor kinderen*".

2. De klacht is per aangetekend schrijven en per e-mail van 8 november 2018 door de VRM aan CAZ bezorgd.
3. CAZ heeft per aangetekende brief en per e-mail van 21 november 2018 gereageerd op de klacht.
4. De partijen zijn vervolgens per brief van 29 november 2018 uitgenodigd

voor een hoorzitting op 18 december 2018 bij de Kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen (hierna: de Kamer) van de VRM.

Aan M.B. worden bij dezelfde brief door de VRM ook de schriftelijke opmerkingen van CAZ bezorgd.

5. CAZ laat per e-mail van 12 december 2018 weten niets te kunnen toevoegen aan haar schriftelijk verweer en bijgevolg niemand te zullen afvaardigen om de hoorzitting bij te wonen.
6. M.B. is aanwezig op de zitting op 18 december 2018 en is gehoord door de Kamer.

TOEPASSELIJKE REGELS

7. Artikel 42 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie (hierna: het Mediadecreet) luidt als volgt:

“Lineaire televisieomroeporganisaties mogen geen programma’s uitzenden die de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen ernstig zouden kunnen aantasten, met name programma’s waarin pornografische scènes of beelden van nodeloos geweld voorkomen.

Deze bepaling geldt ook voor andere programma’s die schade kunnen toebrengen aan de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen, tenzij door de keuze van het tijdstip van uitzending of door technische maatregelen wordt gewaarborgd dat minderjarigen in het verzorgingsgebied of zendgebied de uitzendingen normaliter niet zullen zien of beluisteren.

Als dergelijke programma’s ongecodeerd worden uitgezonden, moeten ze voorafgegaan worden door een akoestische waarschuwing of moeten ze gedurende de hele uitzending herkenbaar zijn aan een visueel symbool.

De bepalingen van het eerste en het tweede lid gelden ook voor aankondigingen van programma’s die uitgezonden worden door lineaire televisieomroeporganisaties.”

A. Argumenten van de klager

8. M.B. geeft in zijn klachtbrief aan, en licht tijdens de hoorzitting toe, dat hij op vrijdagavond 26 oktober 2018 samen met zijn 8-jarige zoon naar het programma 'The A-Team' aan het kijken was, dat omstreeks 17u30 op CAZ werd uitgezonden. Hierbij werd aansluitend aan het eerste reclameblok een aankondiging getoond voor de speciale Halloween-week op CAZ. Volgens de klager *"kregen [hij en zijn zoontje] fragmenten te zien uit enkele horrorfilms die alle, met recht en reden, een etiket '16+' kregen opgekleefd"*.

Dergelijke beelden zijn choquerend en ongeschikt voor de ogen van een (8-jarig) kind, aldus de klager. Dat de beelden inderdaad een diepe indruk hebben nagelaten, blijkt reeds afdoende uit de omstandigheid dat M.B. ter hoorzitting nog gewezen heeft op het feit dat zijn zoontje daags nadien nog eens op de beelden terugkwam, met name verwijzend naar een scène met een 'bang' kind.

9. De klager vindt het ongepast dat omstreeks 18u, vroeg op de avond, al een aankondigingsspot van die aard wordt getoond. Dit geldt volgens hem des te meer omdat de beelden zijn uitgezonden tijdens de onderbreking van een in zijn ogen onschuldig programma als 'The A-Team' waarnaar hij zelf als kind heeft gekeken en wat ook nu nog kinderen uit de lagere school (en hun ouders met jeugdsentiment) aanspreekt.

B. Argumenten van CAZ

10. In de schriftelijke opmerkingen geeft CAZ aan van mening te zijn dat de klacht van M.B. ongegrond is.

Vooreerst is de zender CAZ gericht op een volwassen, mannelijk doelpubliek, gezien de aard van de series en de films die erop uitgezonden worden, en niet op kinderen jonger dan 16 jaar. CAZ is dan ook van oordeel dat de Halloween-films en bijbehorende trailers passen bij een volwassen doelpubliek, dat weet wat het kan verwachten. Het is volgens CAZ dan ook niet onlogisch dat er, gezien de periode van het jaar, rond het thema Halloween trailers worden uitgezonden.

Daarnaast is 'The A-Team' volgens CAZ noch een kinderprogramma, noch een programma dat zich specifiek tot kinderen zou richten, zoals blijkt uit de inhoud. Gezien het jeugdsentiment doelt CAZ met dit programma vooral op de frisse veertiger en kan de zender er, gelet op het karakter van de serie, niet van uitgaan dat er ook kinderen naar het programma-aanbod kijken.

Om die reden heeft CAZ niet in een specifiek later uitzenduur voorzien voor de aangeklaagde aankondigingsspot en meent de zender te goeder

trouw te hebben gehandeld.

11. Desalniettemin wil CAZ zijn oprechte excuses aanbieden, indien M.B. of zijn kinderen geschokt zouden zijn door het bekijken van de trailers. Het is nooit de bedoeling geweest om kijkers te choqueren. Aan de dienst 'scheduling' werd gevraagd om hier alsnog extra aandacht voor te hebben bij de samenstelling van de programma's, aldus CAZ.

C. Beoordeling

12. Uit het klachtenformulier dat door M.B. bij de VRM is ingediend, en zijn toelichting tijdens de hoorzitting, blijkt afdoende dat zijn klacht gesteund is op de bepalingen ter bescherming van minderjarigen bij het bekijken van lineaire televisiediensten, en dat zijn klacht meer bepaald betrekking heeft op de bepalingen opgenomen in artikel 42 van het Mediadecreet. Als ouder van een 8-jarig kind beschikt de klager alszo over het vereiste belang om op te komen tegen een uitzending die zijn kind zou kunnen schaden. Dit wordt door CAZ niet betwist.
13. Artikel 42 van het Mediadecreet bevat enerzijds een absoluut verbod op uitzendingen die de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen *"ernstig zouden kunnen aantasten"* en anderzijds een relatief verbod met betrekking tot uitzendingen die *"schade zouden kunnen toebrengen"*.

Uitzendingen die onder het relatieve verbod van artikel 42, tweede lid, van het Mediadecreet vallen mogen toch worden getoond indien ofwel door technische maatregelen (codering) ofwel door de keuze van het tijdstip van uitzending wordt gewaarborgd dat minderjarigen de uitzendingen normaliter niet zullen zien of beluisteren.

Deze bepalingen gelden niet enkel voor programma's, maar ook voor aankondigingen van programma's die door lineaire televisieomroeporganisaties worden uitgezonden.

14. De voorliggende klacht is gericht tegen de aankondigingsspot voor Halloween-films die aan het einde van de eerste reclameonderbreking van 'The A-Team' werd uitgezonden op CAZ. De Kamer dient hierbij in de eerste plaats te beoordelen of de inhoud van deze spot potentieel schadelijk is voor minderjarigen, in de zin van artikel 42 van het Mediadecreet.

De trailer, die ongeveer 35 seconden duurt, kondigt de uitzending aan van verschillende horrorfilms op CAZ in het kader van Halloween en is samengesteld uit aan elkaar gemonteerde fragmenten die (in hoofdzaak) afkomstig zijn uit deze horrorfilms. Aan het einde van de spot wordt een

pancarte getoond met bovenaan 'Halloween' en de uitzenddagen (zondag 28 oktober tot en met donderdag 1 november) van respectievelijk volgende films: 'The Omen', 'Underworld Awakening', 'The Fly', 'Welp' en 'Carrie'. Achter elke filmtitel staat '16+' vermeld.

De Halloween-spot vat aan met een filmfragment waarbij in close-up het gelaat van een vrouw met zeer angstige blik in de ogen wordt getoond. Hierbij is tegelijkertijd bedreigende muziek en geschreeuw te horen, wat gedurende de rest van trailer doorgaat. In de spot zijn vervolgens beelden te zien van vallende mensen, mensen die bloeden of met bloed bedekt zijn, misvormde mensen en mensen die in doodsangst verkeren en om hulp smeken. Eén van de fragmenten toont een auto-ongeval met een persoon die door de voorruit van een auto wordt gekatapulteerd. De aankondigingsspot bevat eveneens bedreigende beelden van een kwaadaardig jongetje, fietsend op een driewieler, en van dichtbij op de arm van zijn 'moeder' die zegt: *"Don't let him kill me"* (ondertiteld als: *"Laat hem mij niet doden"*). De meeste beeldfragmenten zijn duidelijk afkomstig uit films die aan het einde van de trailer worden aangekondigd, met name uit 'The Omen' (uit 1976), 'The Fly' (uit 1986) en 'Carrie' (uit 2013).

Deze expliciete beelden van de uitgezonden trailer, met schokkende scènes van gruwel en geweld, zijn niet geschikt voor jonge kinderen, zoals het 8-jarige zoontje van de klager. De beelden zijn angstwekkend en zeer indringend. De geestelijke ontwikkeling van jonge kinderen laat hen niet toe deze beelden in een juiste context te plaatsen en er emotioneel afstand van te nemen. Dergelijke beelden kunnen ernstige angstgevoelens doen ontstaan en aldus schade toebrengen aan de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van de minderjarige, inzonderheid van jonge kinderen.

De Kamer heeft in eerdere beslissingen reeds meermaals gewezen op de schadelijke gevolgen voor minderjarigen van angstwekkende en gewelddadige televisie-uitzendingen (zowel programma's als aankondigingsspots)¹ en ook meer algemeen op de schadelijke gevolgen van geweld op televisie, leidend tot afstomping voor geweld, het aanjagen van angst of het aanwakkeren van agressie.²

De potentiële schadelijkheid voor minderjarigen van de uitgezonden beelden wordt op zich ook niet betwist door CAZ, die in zijn verweer in dat verband opmerkt dat de trailer past bij zijn volwassen doelpubliek. Aan het einde van de trailer geeft CAZ bovendien zelf aan dat de aangekondigde films, waarvan beeldfragmenten in de aankondigingsspot zijn verwerkt, niet geschikt zijn voor minderjarigen jonger dan 16 jaar door er telkens een '16+'-logo bij te plaatsen.

¹ Zie met name VRM beslissing nr. 2008/083 van 16 december 2008, beslissing nr. 2010/006 van 19 januari 2010 en beslissing nr. 2010/043 van 28 september 2010.

² Zie VRM beslissing nr. 2012/022 van 3 juli 2012 en beslissing nr. 2015/068 van 29 oktober 2015.

Overigens is '16' ook de leeftijdscode die 'Kijkwijzer', het Nederlandse classificatiesysteem, geeft aan deze films, omdat ze schadelijk kunnen zijn voor kinderen jonger dan 16 jaar omwille van de aanwezigheid van geweld, meestal in combinatie met angstelementen, zoals dingen die er beangstigend uitzien, (herkenbare) personen in de productie die angstig zijn of lijden, en geluiden en griezelige horroreffecten.³

Gelet op wat voorafgaat is de Kamer van oordeel dat de aangeklaagde Halloween-spot geen uitzending betreft die de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen ernstig zou kunnen aantasten, en waarvoor een absoluut verbod geldt in toepassing van artikel 42, eerste lid, van het Mediadecreet.

De Kamer is op basis van bovenstaande elementen echter wel van oordeel dat de inhoud van de voorliggende aankondigingsspot, met angstaanjagende scènes van gruwel en geweld, van dien aard is dat zij voor minderjarige kijkers, meer bepaald kinderen en jongeren tot 16 jaar, leeftijds- en ontwikkelingsinadequaate is en dat het risico bestaat dat de inhoud schade toebrengt aan de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen overeenkomstig artikel 42, tweede lid, van het Mediadecreet.

15. Uitzendingen die onder dit relatieve verbod van artikel 42, tweede lid, van het Mediadecreet vallen mogen enkel worden getoond indien ofwel door technische maatregelen (codering) ofwel door de keuze van het tijdstip van uitzending wordt gewaarborgd dat minderjarigen de uitzendingen normaliter niet zullen zien of beluisteren.

De voorliggende Halloween-spot is omstreeks 17u50 op vrijdag 26 oktober 2018 ongecodeerd uitgezonden, tijdens de eerste onderbreking van het programma 'The A-Team'. Dit is een tijdstip waarop een breed publiek kan worden bereikt, inclusief jonge kinderen die op dat uur – zeker op een vrijdagavond – doorgaans nog niet in bed liggen.⁴ Door de aankondigingsspot zo vroeg op de avond uit te zenden was, bij het ontbreken van technische maatregelen, niet gewaarborgd dat kinderen en jongeren deze trailer niet zouden zien.

Het argument van CAZ dat het zenderprofiel gericht is op volwassenen en niet op minderjarigen jonger dan 16 jaar – de reden waarom de zender niet in een specifiek later uitzenduur zou hebben voorzien – is niet van aard om dit te weerleggen.⁵ Dit is evenmin het geval voor het verweer dat

³ Bij televisie zijn de leeftijden van 'Kijkwijzer' verbonden aan uitzendtijden. Programma's met de classificatie 16 jaar mogen vanaf 22.00 uur (tot 06.00 uur) worden uitgezonden.

⁴ Zie o.m. VRM beslissing nr. 2008/083 van 16 december 2008, beslissing nr. 2012/022 van 3 juli 2012 en beslissing nr. 2014/027 van 11 juni 2014.

⁵ Zie VRM beslissing nr. 2008/083 van 16 december 2008, beslissing nr. 2014/027 van 11 juni 2014 en beslissing nr. 2016/015 van 25 april 2016.

de serie 'The A-Team' geen kinderprogramma betreft noch specifiek gericht zou zijn tot kinderen.⁶ De Kamer stelt in dat verband ten overvloede vast dat de serie 'The A-Team' volgens 'Kijkwijzer' een leeftijdsaanduiding '6' (niet schadelijk vanaf 6 jaar) verkregen heeft. De zienswijze van CAZ is overigens ook niet in overeenstemming te brengen met het avontuurlijke karakter van de serie met voorspelbare verhaallijnen, vaak kinderlijke humor en stereotiepe 'slechteriken'.

Slechts in geval van een aangepast uitzendtijdstip of technische maatregelen is het verbod om programma's uit te zenden die potentieel schadelijk zijn voor minderjarigen niet van toepassing (artikel 42, tweede lid, van het Mediadecreet). De regelgeving voorziet niet in een bijkomende uitzondering op dit verbod voor programma's of omroepprogramma's die niet tot minderjarigen gericht zouden zijn, zoals ingeroepen door CAZ.

De omroep had bijgevolg de nodige voorzorgen moeten nemen om op dergelijk vroeg tijdstip (17u50) geen leeftijdsinadequate beelden uit te zenden die schade kunnen toebrengen aan de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen (m.n. kinderen en jongeren tot 16 jaar).

16. Uit wat voorafgaat volgt dan ook dat de bepalingen van artikel 42 van het Mediadecreet werden miskend door CAZ bij de uitzending omstreeks 17u50 van de aankondigingsspot voor Halloween-films. De klacht is bijgevolg gegrond.
17. Bij het bepalen van de sanctie houdt de Kamer rekening met het gegeven dat de bepalingen ter bescherming van minderjarigen bij het bekijken van televisiediensten, en met name het relatieve uitzendverbod voor potentieel schadelijke programma's, vaststaande principes vormen binnen de Vlaamse (en Europese) mediaregelgeving, en zij dit overigens ook uitdrukkelijk zullen blijven met het oog op een zorgzamer beleid van audiovisuele mediadiensten ten aanzien van kwetsbare groepen onder wie minderjarigen.⁷

De Kamer heeft reeds herhaaldelijk op basis van deze Vlaamse regelgeving uitspraak gedaan en middels beoordelingen van concrete uitzendingen (waaronder een zeer gelijkaardige Halloween-trailer om 18u in 2008⁸) deze principes nader verduidelijkt.

De voorwaarden waaronder programma's en aankondigingsspots, die potentieel schadelijk zijn voor minderjarigen, kunnen worden uitgezonden,

⁶ Zie ook VRM beslissing nr. 2015/068 van 29 oktober 2015.

⁷ Zie artikel 6 bis van Richtlijn (EU) nr. 2018/1808 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (richtlijn audiovisuele mediadiensten) in het licht van een veranderende marktsituatie, *Pb.L.* 28 november 2018, afl. 303, p. 69.

⁸ VRM beslissing nr. 2008/083 van 16 december 2008.

moeten dus algemeen bekend worden geacht bij de Vlaamse omroeporganisaties.

CAZ kan dan ook bezwaarlijk stellen te goeder trouw een Halloween-trailer met beelden uit '16+'-horrorfilms in de vooravond uit te zenden, in de veronderstelling verkerend dat geen later aangepast uitzenduur noodzakelijk was, omdat de omroep CAZ of het programma 'The A-Team' niet tot kinderen gericht zou zijn.

Gelet op deze miskenning van de regelgeving, gestaafd door gevestigde rechtspraak, is een waarschuwing in voorliggend geval niet afdoend. De Kamer is van oordeel dat een administratieve geldboete van 2500 euro in dit geval een gepaste sanctie is.

OM DEZE REDENEN, DE VLAAMSE REGULATOR VOOR DE MEDIA

Verklaart de klacht van M.B. met betrekking tot de schending van artikel 42 van het Mediadecreet bij de uitzending omstreeks 17u50 op 26 oktober 2018 van de aankondigingsspot voor Halloween-films op CAZ, ontvankelijk en gegrond;

Legt overeenkomstig artikel 229, 4°, van het Mediadecreet aan NV Bites Europe een administratieve geldboete van 2500 euro op.

Aldus uitgesproken te Brussel op 18 december 2018.

M. VAN LOKEREN
griffier

J. KAMOEN
voorzitter

Tegen deze beslissing kan beroep tot nietigverklaring worden aangetekend bij de Raad van State. Dat beroep moet worden ingesteld bij aangetekende brief binnen zestig dagen na de kennisgeving, overeenkomstig de bepalingen van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het besluit van de regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.